

Tájékoztató a nemzetiségi problémáról*

Maros Tartomány alapszervezetei, a Rajoni Pártbizottságok által irányítva és támogatva, olyan nemzetiségi problémák leküzdésével foglalkoznak, mint a nacionalizmus, sovinizmus, antiszemitizmus stb., párttagokat és az ebben a kérdésben érintett tömegszervezetek agitátorait és tagjait aktivizálva, például:

A Dicsőszentmártoni² Rajonban található HERKULES téglagyár alapszervezete, ennek március havi gyűlésén megvizsgálta a volt magyar gyár-igazgató új román igazgatóval történő leváltásával felmerülő nemzetiségi kérdést, mely alkalommal Vigh János³ részéről sovén nemzeti agitálást alapított meg, aki a magyar munkásokat arra buzdította, hogy ne fogadják el az igazgatóváltást, mivel az új igazgató román lesz. Ugyanezen az összejövetelen az alapszervezet elemezte Bálint Mihály⁴ párttag, és Salamon Stefanski, Drăgici Ștefan⁵ munkások antiszemita viselkedését, akik azt mondták, hogy nem akarják, hogy a gyár – minden kulcspozíciót elfoglaló – zsidói által legyenek vezetve.

A Gyergyószentmiklósi⁶ Rajonhoz tartozó Salamás⁷ községben, Maroshévízen⁸, a Marosvásárhelyi PTT-nél és más helyeken egyes gyűlések és ülések alkalmával oly módon nyilvánul meg a nemzetiségi kérdés, hogy a románok elhagyják a gyűlést, amikor a kérdések megbeszélésénél áttérnek a magyar nyelv használatára, vagy fordítva, ahogy ez Maroshévíz község esetében történt folyó év május 18-án, mely dátumra egy ifjúsági bál volt betervezve. A magyar ifjúság, tudomást szerezvén erről, május 17. estéjén bált tartott, melyen egyetlen román sem vett részt. Május 18. estéjén pedig, a kultúrotthonban tartott nagygyűlést követően, ahol a mezőgazdasági minimum kérdését vitatták meg, miután a kulturális program kezdetét vette (melyet majd a bál követett), minden magyar elhagyta a termet. Sőt mi több, 22 óra körül, a reakciós erők általi befolyás alatt a magyarok beszüntették az áramszolgáltatást, azért, hogy megakadályozzák a románok programját.

* *Forrás:* Arhivele Naționale Direcția Județeană Mureș, fond 1134, dosar 46/1952. 53–54. oldal. A Román Munkáspárt Központi Bizottságának küldött jelentés.

A felmerült nemzetiségi kérdés elemzését követően, ezen alapszervezeteken belül határozatokat hoztak, és elmélyítve a feltáró munkát a párttagok, agitátorok révén, ezeket a problémákat elhárították, és a továbbiakban hasonló megnyilvánulásokat nem észleltek. Maroshévíz községben jelenleg az ifjúság a legnagyobb mértékben együttműködik.

Az Erdőszentgyörgy⁹ rajonbeli Egrestő¹⁰ faluban és Vámosudvarhely¹¹ községben mindazonáltal, hogy van egy kultúrotthon, ahol vegyes kulturális rendezvényeket tartanak, mindig sűrűlődségek voltak a magyar és román ifjúság között. Az alapszervezetek által kifejtett politikai munka eredményeként, ahol a helyi nemzetiségi kérdést vizsgálták meg, javult az ifjúságon belüli együttműködés. Hasonlóképpen az Egrestő faluban levő alapszervezet feltáró munkát végez azért, hogy legyőzze a Termelőszövetkezet (GAC) létrehozása érdekében kifejtett politikai munka alkalmával felmerülő sovén megnyilvánulásokat, ahol románok nem akarnak beiratkozni a közös gazdaságba, mondván, hogy az csak a magyaroké, a 32 beiratkozott családból csak 2 lévén román.

A Szászrégen¹² rajonhoz tartozó Görgényszentimre¹³ községbeli sovén megnyilvánulások – az ellen, hogy jelenleg is a község vezetőségében csak magyarok találhatók – el voltak hárítva az alapszervezet tagjai által.

A nemzeti megnyilvánulások elszigetelt esetei párttagok részéről is észlelhetők, például:

A Gyergyószentmiklós Rajonhoz tartozó Borszék¹⁴ községben 8 magyar nemzetiségű állampolgár, a termelőszövetkezet fizetett alkalmazottai, dolgozó parasztok és az OMP¹⁵ tagjai, visszaadták az OMP tagsági könyveiket élen Márkos Zoltán¹⁶ párttaggal (és OMP-taggal), a tagsági könyvek visszaadásánál azt nyilatkozva, hogy nem akarnak többé OMP-tagok lenni, csak akkor, ha magyar adminisztráció lesz. Ez ellen az eset ellen semmilyen intézkedést sem hoztak.

A Gyergyószentmiklósi Rajonbeli Maroshévíz és Salamás községekben nem lévén a Néptanácsnak egyetlen magyar alkalmazottja sem, rejtett sovén megnyilvánulások észlelhetők a magyar lakosság részéről.

A Rajoni Pártbizottságok általában többet foglalkoznak a nemzetiségi kérdéssel akkor, amikor ilyen jellegű esetek előállnak, és ilyen jellegű feladatokat szabnak ki az alapszervezetek és tömegszervezetek számára az ülések alkalmával. Viszont nem vizsgálták meg a nemzetiségi problémát egy jelentés alapján, azért, hogy konkrét intézkedéseket tegyenek ebben a kérdésben, kivéve a Marosvásárhelyi Városi Pártbizottságot, amely folyó év február 22-i büro-ülésén megvizsgálta ezt a kérdést, azt a határozatott véve, hogy az alapszervezeteknek fel kell dolgozniuk a nemzetiségi kérdést minden olyan esetben, ahol az indokolt.

A Gyergyószentmiklósi Rajon Pártbizottságának Bűrója folyó év június 2-i ülésén megvitatta ezt a kérdést, de anélkül, hogy ennek alapjául egy előzetes jelentés szolgált volna.

Erdőszentgyörgy Rajon Pártbizottsága viszont ebben az évben még nem vizsgálta meg a nemzetiségi kérdést a bizottsági vagy bűró-üléseken.

A Pártdokumentációs Osztály Vezetője
Karácsonyi Francisc

Marosvásárhely, 1952. június 7.

Fordította Györgyjakab Izabella

Jegyzetek

¹ Ifjúmunkás Szövetség – Uniunea Tineretului Muncitoresc (UTM).

² Tárnăveni.

³ Az eredetiben Vigh Ioan.

⁴ Az eredetiben Balint Mihai.

⁵ Az eredetiben Drăgici Ștefan.

⁶ Gheorgheni.

⁷ Sărmaș.

⁸ Toplița.

⁹ Sângeorgiu de Pădure.

¹⁰ Agrișteu.

¹¹ Odrihei.

¹² Reghin.

¹³ Gurghiu.

¹⁴ Borsec.

¹⁵ Országos Magyar Párt.

¹⁶ Az eredetiben Markos Zoltan.